

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Syntaxis Historiæ Evangelicæ

Cope, Alan

Lovanii, M.D.LXXII.

Tertia pars continet acta Christi a seuncdo Paschate, vsque ad tertium hoc est, acta anni secundi prædicationis eius, à Cap. Synt. tricesimo sexto, vsque ad finem Quinquagesimi noni.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47925](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47925)

CAP. 36. Iesus sanato ad piscinam languido, qui triginta octo annos ea infirmitate laborauerat, iubet eum sabbato tollere grabatū suum, & Iudeis id calūniantibus respōdet, eadē esse sua & patris sui opera. Ioh. 5. * 24.

S. Matthæus

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

Post hæc erat dies festus Iudeorū, & ascēdit Iesus Ierosolymā. Est autē Ierosolymis sup Probatia, piscina quæ cognominatur Hebraicē Bethsaidā, quinque portic⁹ habēs. In his iacebat multitudo magna lāguētū, cecorū, claudorū, aridorū expectātū a quæ motū. Angelus autē Dñi descēdebat secūdūtēpus ī piscinā: et mouebatur aqua. Et q̄ prior descēdisset ī piscinā post motionē aquæ, sanus fiebat a quacūq; detinebatur infirmitate. Erat autē quidā homo ibi triginta & octo annos habēs ī infirmitate sua. Hūc cū vidisset Iesus iacētē, & cognouisset, q̄a iā multū tēpus haberet, dicit ei, Vis san⁹ fieri? Respōdit ei lāguidus, Dñe, hoiem nō habeo, vt cū turbata fuerit aqua, mittat me in piscinā: dū venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei Iesus, Surge, tolle grabatū tuū, & ambula. Et statim sanus factus est ille: & sustulit grabatū suū, & ambulabat. Erat autē sabbathū in die illo. Dicebāt ergo Iudæi, illi qui sanatus fuerat, Sabbathū est, nō licet tibi tollere grabatū tuū. Respōdit eis, Qui me sanū fecit, ille mihi dixit, Tolle grabatū tuū, & ambula. Interrogauerūt ergo eū, Quis est ille homo qui dixit tibi, Tolle grabatū tuū, & ambula? Is autē qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. Iesus enim declinavit a turba cōstituta in loco. Postea inuenit eū Iesus in tēplo, & dixit illi, Ecce sanus factus es; iā noli peccare, ne deterius tibi aliquid cōtingat. Abiit ille homo, & nuntiauit Iudæis quia Iesus

S. *Matthæus.* S. *Marcius.*S. *Lucas.*S. *Iohannes.*

esset qui fecit eū sanū. Propterea p̄sequēbatur Iudei Iesum, quia hęc faciēbat in sabbatho. Iesus autē respōdit eis, Pater meus vs̄que modo operatur: & ego operor. Propterea ergo magis querebāt eū Iudæi interficere; quia nō solū soluebat sabbathū, sed & patrē suū dicebat Deū, æqualē se faciēs Deo. Respōdit itaq; Iesus, & dixit eis, Amē, amen dico vobis, nō potest Filius à se facere quicquā, nisi qđ viderit Patrē faciētē. quęcunq; enim ille fecerit, hęc & Filius similiter facit. Pater enim diligit Filiū, & oīa demōstrat ei quę ipse facit, & maiora his demōstrabit ei opera, vt vos miremini. Sicut enim Pater suscitāt mortuos & viuificat; sic & Filius quos vult viuificat. Neq; enī Pater iudicat quenquā; sed omne iudiciū dedit Filio, vt oēs honorificent Filium, sicut honorificāt Patrē, qui nō honorificat Filiū, nō honorificat Patrē, qui misit illum. Amen, amen dico vobis, quia qui verbū meum audit, & credit ei qui misit me, habet vitam æternam. & in iudicium non venit: sed transiet à morte in vitam. Amen, amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est, quando mortui audient vocem Filij Dei, & qui audierint, viuēt. Sicut enim Pater habet vitam in semetipso: sic dedit & Filio habere vitā in semetipso: & potestatem dedit ei etiam iudicium facere, quia Filius hoīs est. Nolite mirari hoc, quia venit hora in qua oēs qui in monumētis sunt, audiēt vocē eius, & p̄cedēt qui bona fecerunt, in resurrectionē vitę; qui verō mala egerunt, in resurrectionē iudicij. Non possum ego à meipso facere quic-

F 4 quam

S. Mathæus. S. Marcus. S. Lucas.

S. Iohannes.

quã. Sicut audio, iudico: & iudiciũ meũ
iustũ est, quia nõ quero voluntatẽ meã,
sed voluntatẽ eius qui misit me. Si ego te-
stimoniũ phibeo de meipso, testimoniũ
meũ nõ est verũ. Alius est qui testimo-
niũ phibet de me: & scio quia verũ est
testimoniũ qđ phibet de me. Vos misi-
stis ad Iohãne: & testimoniũ phibuit ve-
ritati. Ego autem nõ ab homine testimo-
niũ accipio: sed hec dico vt vos salui si-
tis. Ille erat lucerna ardẽs & lucẽs. Vos
autem voluistis ad horã exultare in luce
eius. Ego autẽ habeo testimoniũ maius
Iohãne. Opera enĩ quę dedit Pater vt p-
ficiãea ipsã opera quę ego facio, testimo-
niũ phibet de me quia Pater misit me, &
qui misit me Pater, ipse testimoniũ per-
hibuit de me. neq; vocem eius vnq̃ audi-
stis, neq; speciẽ eius vidistis, & verbum
eius nõ habetis in vobis manẽs: quia quẽ
misit ille, huic vos nõ creditis. Scrutami-
ni scripturas, quia vos putatis in ipsis vi-
tã eternã habere: & illę sunt quę testimo-
niũ phibet de me: & nõ vultis venire ad
me vt vitã habeatis. Claritatẽ ab homi-
nibus nõ accipio. Sed cognoui vos quia
dilectionẽ Dei nõ habetis in vobis. Ego
veni in nomine Patris mei, & nõ accipi-
tis me: si alius venerit in nomine suo, il-
lũ accipietis. Quomodo vos potestis cre-
dere, qui gloriã ab inuicem accipitis: &
gloriã, quã à solo Deo est, nõ quaritis?
Nolite putare, quia ego accusaturus sim
vos apud Patrẽ, est qui accusat vos, Moy-
ses, in quo vos speratis. Si enĩ crederetis
Moysi: crederetis forsità & mihi. de me
enĩ ille scripsit. Si autẽ illi⁹ literis nõ cre-
ditis: quomodo verbis meis credetis? *57.

CAP. 37. Christus defendit Discipulos suos à calumnia Phariseorum, eos accusantium, quod sabbatho spicas detraherent, manibusq; fricantes gravis vescerentur, Mat. 12. * 47. Mar. 2. * 33. Luc. 6. * 33.

S. Matthæus.

In illo tēpore abiit Iesus p̄ fata, sabbatho: discipuli autē ei⁹ esuriētes cœperunt vellere spicas, & māducare. Pharisei autē vidētes, dixerunt ei, Ecce, discipuli tui faciūt qđ nō licet eis facere sabbathis. At ille dixit eis, Nō legistis quid fecerit David quādo esuriit, & qui cū eo erāt: quomodo intrauit in domū Dei, & panes propositionis comēdit, quos nō licebat ei edere, neq; his qui cū eo erāt, nisi solis sacerdotib. Aut nō legistis in lege, qđ sabbathis sacerdotes in tēplo sabbathū violant, & sine crimine sunt? Dico autem vobis, quia tēplo maior est hic. Si autē sciretis quid est, Misericordiā volo, & nō sacrificiū: nunq̄ cōdēnassetis innocentes; Dominus enim est filius hominis, etiam sabbathi. * 38.

S. Marcus.

Et factū est iterū cū sabbathis ambularet p̄ fata, & discipuli eius cœperunt progredi & vellere spicas. Pharisei autem dicebant ei, Ecce, quid faciunt sabbathis quod non licet? Et ait illis, Nunquā legistis quid fecerit David, quando necessitatem habuit, et esuriit ipse et qui cum eo erant? quomodo introiuit in domū Dei sub Abiathar principe Sacerdotum, et panes propositionis māducavit, quos non licebat māducare nisi sacerdotibus, et dedit eis qui cum eo erant. Et dicebat eis, Sabbathū propter hominem factum est: et non homo propter sabbathum. Itaque Dominus est filius hominis, etiam Sabbathi. * 38.

S. Lucas.

Factum est autē in Sabbatho secundo primo, cū transiret p̄ fata, vellebant discipuli eius spicas, et manducabant cōfricantes manibus. Quidam autem Phariseo rum, dicebant illis, Quid facitis quod non licet in sabbathis? Et respondens Iesus ad eos, dixit, Nec hoc legistis quod fecit David, cū esu rissit ipse & qui cum illo erant: quomodo intrauit in domum ditionis sumpsit, & manducavit, & dedit his qui cum ipso erant, quos non licet manducare nisi tantum sacerdotibus? Et dicebat illis, Quia Dominus est filius hominis, etiam sabbathi. * 38.

S. Iohannes.

G CAP.

CAP. 38. Sabbatho sanat in Synagoga manū arefactā, & Phariseos ea re offensos re-
darguit. Consilium illi ineunt cum Herodianis de Christi exitio. Ipse cū discipu-
lis ad mare secedit, et dæmonia emultis eicit, quibus interdicit, ne eum pro-
dant, & palam fateantur. Mat. 12. * 37. Mar. 3. * 37. Luc. 6. * 37.

S. Mattheus.

ET cū inde trans-
isset, venit in syna-
gogam eorum. Et
ecce homo manum
habens aridam, & inter-
rogabant eum dicentes,
Si licet sabbathis curare?
vt accusarent eum. Ipse
autem dixit illis, Quis
erit ex vobis homo qui
habeat ouem vnā: & si
in foueam, nōne tene-
bit & leuabit eam? Quā-
tō magis melior est ho-
mo oue? Itaque licet sab-
bathis benefacere. Tunc
ait homini, Extende ma-
nū tuā. Et extendit:
& restituta est sanitati si-
cut altera. Exeuntes au-
tem Pharisei, consilium
faciebant aduersus eum,
quomodo perderent eū.
Iesus autem sciens reces-
sit inde: & secuti sunt eū
multi, & curauit eos oēs:
& præcepit eis, ne mani-
festum eum facerent. Vt
adimpleretur quod di-
ctum est per Isaiam pro-
phetā, dicētē, Ecce puer
meus quē elegi, dilectus
meus in quo bene cōpla-
cuit animę meæ. Ponam

S. Marcus.

ET introiuit iterum in
synagoga: & erat i-
bi homo habens manum
aridam. Et obseruabant
eum si sabbathis curaret,
vt accusarent illum. Et
ait homini habēti manū
aridam, Surge in mediū.
Et dicit eis, Licet sabba-
this benefacere, an male?
animam saluā facere, an
perdere? At illi tacebant.
Et circūspiciens eos cū
ira, contristatus super e-
citate cordis eorum, di-
xit homini, Extende ma-
nū tuā. Et extendit: & re-
stituta est manus illi. Ex-
euntes autem Pharisei, sta-
tim cū Herodianis cōsiliū
faciebant aduersus eum
quomodo eum perderēt.
Iesus autē cum discipulis
suis secessit ad mare: &
multa turba à Galilæa &
Iudæa secuta est eū, & ab
Ierosolymis, & ab Idu-
mæa, & trās Iordanē, &
qui circa Tyrum, & Sidō-
nem, multitudo magna,
audientes quæ faciebat,
venerunt ad eum. Et di-
xit discipulis suis, vt naui-
cula sibi deseruiret, ppter
turbā, ne cōprimeret eū.

S. Lucas.

FACTū est
autē et in
alio sabba-
to, vt intra-
ret in synago-
gā, & doce-
ret. Et erat
ibi homo,
& manus
eius dextra
erat arida.
Obserua-
bāt autem
Scribæ &
Pharisei, si
in sabbatho
curaret: vt
inuenirent
vnde accu-
sarēt eū. p-
se verō scie-
bat cogita-
tiones eo-
rū: & ait ho-
mini q̄ ha-
bebat ma-
nū aridam,
Surge: &
sta in mediū.
Et surgens
stetit. Ait
autē ad il-
los Iesus,
Interrogo
vos, si licet

S. Iohannes.

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
spiritum meum super eum, et iudicium gentibus nuntiabit. Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius. arundinem & linum fumigas non extinguet: donec accipiat ad victoriam iudicium: & in nomine eius gentes sperabunt. *46.	multos enim sanabat, ita ut irruerent in eum ut illum tangerent quotquot habebant plagas. Et spiritus immundus cum illum videbatur, percutiebat eum: & clamabant dicentes, Tu es filius Dei. Et vehementer conminabatur eum, ne manifestarent illum. *39.	sabbathis benefacere an male; animam saluam facere, an perdere? Et circumspiciens omnibus, dixit homini, Extende manum tuam. Et extendit: & restituta est manus eius. Ipsi autem repleti sunt invidia: & colloquebatur ad inuicem, quidnam facerent Iesu. *39.	

CAP. 39. Ascendit solus in montem: ibi post totam noctem in orando consumptans, ex discipulis suis seligit duodecim Apostolos. Et in quibus sita sit beatitudo, edisserit. Matth. 5. * 25. Mar. 3. * 38. Luc. 6. * 38.

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
Ides autem turbas, ascendit in montem: & cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius, & aperiens os suum, docebat eos dicens. Beati pauperes spiritu: quonia ipsorum est regnum caelorum. Beati mitis: quonia ipsi possident terram. Beati qui lugent: quonia ipsi consolabuntur. Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam: quonia ipsi saturabuntur. Beati misericordes, quonia ipsi misericordiam consequentur. Beati mundo corde: quonia ipsi Deum videbunt. Beati pacifici: quonia filij Dei vocabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam: quonia ipsorum est regnum caelorum. Beati	ET ascendens in montem vocavit ad se quos voluit ipse: & venerunt ad eum. Et fecit ut essent duodecim cum illo: & ut mitteret eos praedicare. Et dedit illis potestatem curandi infirmitates, & eorum	FACTUM est autem in illis diebus, exiit in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei. Et cum dies factus esset, vocavit discipulos suos: & elegit duodecim ex ipsis, quos & Apostolos nominavit. Simonem quem cognominavit Petrum, & Andream fratrem eius, Iacobum & Iohannem, Philippum & Bartholomaeum, & Matthaeum & Thomam, Iacobum Alphaei, & Simonem qui vocatur Zelotes, & Iudam Iacobi & Iudam Iscariotem, qui fuit proditor. Et decessit cum illis, stetit in loco capestri, & turba discipulorum eius, & multitudo copiosa plebis ab omni Iudaea &	

S. Mattheus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
<p>estis cū maledixerint vobis, & psecuti vos fuerit, & dixerint omne malum aduersū vos mētiētes, ppter me: gaudete & exultate, quoniā merces vestra copiosa est in cælis. sic enī psecuti sunt pphetas, qui fuerūt ante vos. Vos estis sal terræ. Quōd si sal euauerit, ī quo salietur? ad nihilū valet vltra, nisi vt mittatur foras, & conculectur ab hominib. Vos estis lux mūdi. Nō potest ciuitas abscondi supra mōtē posita, neq; accēdūt lucernā, & ponūt eā sub modio, sed sup cādelabrū, vt luceat omnib. qui ī domo sunt. Sic luceat lux vestra corā hominib. vt videāt opera vestra bona, & glorificēt patrē vestrū qui in cælis est. Nolite putare quoniā veni soluere legē aut pphetas. nō veni soluere: sed adimplere. Amen quippe dico vobis, donec transeat cælū & terra, iota vnū aut vnus apex nō pteribit à lege: donec omnia fiāt. Qui ergo soluerit vnū de mādatis istis minimis, & docuerit sic homines; minim⁹ vocabitur ī regno cælorum, qui aut fecerit & docuerit: hic magnus vocabitur in regno cælorum. *40.</p>	<p>& eiciendi dæmonia. Et imposui Simoni nomen Petrus. & Iacobum Zebedei & Iohannem fratrem Iacobi: & imposuit eis nomina Bonanerges, quod est, filij tonitruī. & Andream & Philippum & Bartholomæum & Mattheum & Thomā & Iacobum Alphæi, & Thaddæum & Simōnem Cananæum & Iudam Iscariōtem qui & tradidit illum. *49.</p>	<p>Ierusalem: & maritima & Tyri, & Sidōnis, qui venerant vt audirent eū, & sanarentur à languoribus suis. Et qui vexabantur à spiritibus immundis, curabantur. Et omnis turba quærebat eum tangere: quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes. Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos, dicebat, Beati pauperes: quia vestrum est regnum Dei. Beati qui nunc esuritis: quia saturabimini. Beati qui nunc stetit: quia ridebitis. Beati eritis cum vos oderint homines, & cum separauerint vos, & exprobrauerint, & eiecerint nomen vestrum tanquā malum, propter filium hominis. Gaudete in illa die & exultate: ecce enim merces vestra multa est in cælo, secundū hęc enim faciebant Prophetis patres eorum. Veruntamen vœ vobis diuitibus, quia habetis consolationem vestram. Vœ vobis qui saturati estis: quia esurietis. Vœ vobis qui ridetis nunc: quia lugebitis & flebitis. Vœ cum benedixerint vobis oēs homines, secundū hęc enī faciebāt pseudopphetis patres eorum. *40.</p>	

C A P. 40. Traduntur præcepta viuendi ad normam iustitiæ multò excellentioris perfectiorisq̄, quàm sit Pharisæorum. Math. 5. * 39. Luc 6. * 39.

S. Matheus.

Dico enim vobis, quia nisi abuda-
uerit iustitia vestra plus quàm Scri-
barum & Pharisæorum, non in-
trabitis in regnum cælorum. Au-
distis quia dictum est antiquis: Non oc-
cides. qui autem occiderit, reus erit
iudicio. Ego autem dico vobis, quia
omnis qui irascitur fratri suo, reus erit
iudicio. Qui autem dixerit fratri suo, ra-
ca: reus erit consilio. Qui autem dixerit
fatue: reus erit gehennæ ignis. Si ergo
offers munus tuum ad altare, & ibi re-
cordatus fueris, quia frater tuus habet
aliquid aduersum te: relinque ibi mu-
nus tuum ante altare, & vade prius re-
conciliari fratri tuo: & tunc veniens of-
feres munus tuum. Esto cõsentiens ad-
uersario tuo citò dum es in via cum eo:
ne fortè tradat te aduersarius iudici, &
iudex tradat te ministro, & in carcerem
mittaris. Amen dico tibi, non exies inde
donec reddas nouissimum quadrantè.
Audistis quia dictum est antiquis, Non
mœchaberis. Ego autem dico vobis,
quia omnis qui viderit mulierem ad cõ-
cupiscendum eam, iã mœchatus est eã
in corde suo. Quòd si oculus tuus dex-
ter scandalizat te, erue eum, & proiice
abs te. expedit enim tibi vt pereat vnum
membrorum tuorum, quàm totum cor-
pus tuum mittatur in gehennam. Et si
dextra manus tua scandalizat te, abscin-
de eam, & proiice abs te: expedit enim
tibi vt pereat vnum membrorum tuo-
rum, quàm totum corpus tuum eat in
gehen-

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

Sed vobis
dico qui
auditis, Di-
ligite inimi-
cos vestros,
benefacite
his qui ode-
runt vos.
Benedicite
maledicē-
tibus vobis
& orate p̄
calumināti-
bus vos. Et
qui te per-
cutit in ma-
xillam, præ-
be & alte-
ram. Et ab
eo qui au-
fert tibi ve-
stimētum,
etiam tuni-
cam noli
prohibere.
Omni au-
tem peten-
ti te, tribue
& qui au-
fert quæ
tua sunt, ne
repetas. Et
prout vul-
tis vt faciãt
vobis ho-

G 3

S. Mathæus.

gehennam. Dicitur est autem, Quicumque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudij. Ego autem dico vobis, quia omnis qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam moerchari: & qui dimissam duxerit, adulterat. Iterum audistis, quia dictum est antiquis, Non periurabis: reddes autem Domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis non iurare omnino, neque per cælum: quia thronus Dei est. neque per terram: quia scabellum est pedum eius. neque per Ierosolymam: quia ciuitas est magni regis. neque per caput tuum iuraueris: quia non potes vnum capillum album facere aut nigrum. Sit sermo autem vester, est, est: non, non: quod autem his abundantius est, à malo est. Audistis quia dictum est, Oculum pro oculo, & dentem pro dente. Ego autem dico vobis non resistere malo: sed si quis te percussit in dexteram maxillam tuam, prebe illi & alteram: & ei qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. & quicumque te angariauerit mille passus, vade cum illo alia duo. Qui petit à te, da ei: & volenti mutare à te, ne auertaris. Audistis quia dictum est, Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros, benefacite his qui odierunt vos: & orate pro persequentibus & calumniantibus vos: ut sitis filij patris vestri qui in cælis est, qui Solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos. Si enim diligitis

eos

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

mines, & vos facite illis similiter. Et si diligitis eos qui vos diligunt, quæ vobis est gratia? nam & peccatores, diligentes se diligunt. Et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt, quæ vobis est gratia? siquidem & peccatores hoc faciunt. Et si mutuū dederitis his à qui bus speratis recipere: quæ gratia est vobis? nam & peccatores peccatoribus fœnerantur, ut recipiant æqualia. Veruntamen diligite inimicos

cos

S. Mattheus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
eos qui vos diligunt, quā mercedem habebitis? nōne & publicani hoc faciunt? Et si salutaueritis fratres vestros tantūm quid amplius facitis, nōne & ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfe:ctus est. * 45.		eos vestros: benefacite & mutuum date, nihil inde sperante s& erit merces vestra multa, & eritis filij Altissimi, quia ipse benignus est super ingratos et malos, Estote ergo misericordes, sicut et pater vester misericors est. * 43.	

CAP. 41. Cautiones & præcepta de Christianorum eleemosyna, precibus & ieiunio. Matth. 6. * 40.

S. Mattheus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
<p>ATrendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in cælis est. Cum ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis & in vicis, vt honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: vt sit eleemosyna tua in abscondito, & pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi. Et cum oratis, non eritis sicut hypocritæ, qui amant in synagogis et in angulis platearum stantes orare, vt videantur ab hominibus: amen dico vobis, receperunt mercedem suā. Tu autē cū oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio, ora patrē tuū in abscondito: et pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi. Orantes autem.</p> <p>G 4 no.</p>			

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
<p>nolite multum loqui, sicut ethnici: putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur. Nolite ergo assimilari eis: scit enim pater vester, quid opus sit vobis, antequam petatis eum. Sic ergo vos orabitis, Pater noster qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. Panem nostrum substantialem da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo. Amen. Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum: dimittet & vobis Pater vester cælestis delicta vestra. Si autem non dimiseritis hominibus: nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ, tristes. exterminant enim facies suas, ut pareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis quia receperunt mercedem suam. Tu autem cum ieiunas, unge caput tuum, & faciem tuam lava: ne videaris hominibus ieiunans, sed patri tuo qui est in abscondito: & pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.* 42.</p>			

CAP. 42. Fugienda terrestria, quærenda cælestia: Deus à toto homine colendus. Cauenda peruersa sollicitudo de rebus huius vitæ. Matth. 6. 41.*

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
<p>Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: ubi ærugo & tinea demolitur, & ubi fures effodiunt & furantur. Thesaurizate autem vobis thesauros in cælo: ubi neque ærugo, neque tinea demolitur, & ubi fures</p>	non		

S. *Matthæus.*S. *Marcus.*S. *Lucas.*S. *Iohannes.*

non effodiunt nec furatur. Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Luce-
 rna corporis tui, est oculus tuus, Si o-
 culus tuus fuerit simplex: totum corpus
 tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus fue-
 rit nequam: totum corpus tuum tenebrosum
 erit. Si ergo lumē quod in te est, tenebræ
 sunt: ipsæ tenebræ quæ erunt? Nemo
 potest duobus dominis seruire. aut enim
 unum odio habebit, & alterum diligit: aut
 unum sustinebit, & alterum contemnet. Non po-
 testis Deo seruire, & mammonæ. Ideo di-
 co vobis, ne solliciti sitis animæ vestræ
 quid manducetis, neque corpori vestro
 quid induamini. Nonne anima plus est
 quam esca: & corpus plus quam vestimentum?
 Respiciite volatilia celi, quoniam non serunt,
 neque metunt, neque congregant in horrea:
 & Pater vester cælestis pascit illa. Nonne
 vos magis pluris estis illis? Quis autem ve-
 strum cogitat, potest adiciere ad statu-
 ram suam cubitum unum? Et de vestimento
 quid solliciti estis? Considerate lilia agri
 quomodo crescunt: non laborant neque nent.
 Dico autem vobis, quoniam nec Salo-
 mon in omni gloria sua coopertus est si-
 cut unum ex istis. Si autem fœnum agri, quod
 hodie est, & cras in clibanum mittitur,
 Deus sic vestit: quæto magis vos mini-
 me fidei? Nolite ergo solliciti esse, dicen-
 tes, Quid manducabimus, aut quid bibe-
 mus, aut quo operiemur? hæc enim om-
 nia gentes inquirunt. Scit enim pater ve-
 ster, quia his omnibus indigetis. Querite er-
 go primum regnum Dei & iustitiæ eius:
 & hæc omnia adicientur vobis. Nolite
 ergo solliciti esse in crastinum. Crasti-
 nus enim dies sollicitus erit sibi ipsi. suf-
 ficit diei malitia sua. *43. CAP.

H

CAP. 43 Nō temerē de quoquā iudicandum, nec omnia promiscuè omnibus proponenda. Exemplum vita non petendū à multitudine. Cauendi falsi doctores, & ad præcepta Philosophiæ Evangelicæ hic à Christo tradita non aures modo adhibenda, sed multò etiam magis actiones accommodanda.
 Matth. 7. * 42, Luc. 6. * 40.

S. Mattheus.
Nolite iudicare, vt non iudicemini. In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: & trabē in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo, Sine, eiiciam festucā de oculo tuo: & ecce trabs est in oculo tuo? Hypocrita, eiice primū trabem de oculo tuo, & tunc videbis eiicere festucam de oculo fratris tui. Nolite dare sanctum canibus: neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne fortè conculcent eas pedibus suis, & conuersi dirumpāt vos. Petite, & dabitur vobis: quærite, & inuenietis: pulsate, & aperietur vobis. Omnis enī qui petit, accipit: & qui querit, inuenit: & pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo, quē si petierit filius suus panē, nunquid lapi-

S. Lucas.
Nolite iudicare, & nō iudicabimini. nolite condēnare, & nō cōdēnabimini. Dimittite, & dimittemini, Date, & dabitur vobis. mensurā bonam & cōfertam, & coagitatam & supereffluentē dabunt in sinum vestrum. Eadē quippe mensura qua mēsi fueritis, remetietur vobis. Dicebat autem illis & similitudinem. Nunquid potest cæcus cæcum ducere? nōne ambo in foueam cadunt? Non est discipulus super magistrū: perfectus autem omnis erit, si sit sicut magister eius. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: trabem autem, quē in oculo tuo est, non confyderas? Aut quomodo potes dicere fratri tuo, Frater, sine, eiiciam festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, eiice primū trabem de oculo tuo: & tunc perspicias vt edu-

S. Iohannes.

S. Mattheus.

dem porriget ei? Aut si piscē petierit, nunquid serpentem porriget ei? Si ergo vos cum sitis mali, notis bona data dare filiis vestris: quanto magis Pater vester qui in cælis est, dabit bona petentibus se? Omnia ergo quæcunque vultis ut faciant vobis homines: & vos facite illis. Hæc est enim lex & Prophetæ. Intrate per angustam portam: quia lata porta, & spatiosa via est quæ ducit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eam. Quam angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam: & pauci sunt qui inveniunt eam! Attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. à fructibus eorum cognoscetis eos. Nunquid colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona, fructus bonos facit; mala autem arbor, malos fructus facit. Non potest arbor bona, malos fructus facere; neque arbor mala bonos fructus facere. Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cogno-

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

educas festucam de oculo fratris tui. Non est enim arbor bona quæ facit fructus malos: neque arbor mala, faciens fructum bonum. Vnaqueque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt ficus: neque de rubo vindemiant uvam. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: & malus homo de malo thesauro profert malum. Ex abundantia enim cordis, os loquitur. Quid autem vocatis me Domine, Domine: & non facitis quæ dico? Omnis qui venit ad me, & audit sermones meos, & facit eos: ostendam vobis cui similis sit. similis est homini ædificanti domum, qui fodit in altum, & posuit fundamentum super petram. inundatione autem facta, illisum est flumen domui illi, & non potuit eam movere: fundata enim erat super petram. Qui autem audit, & non facit: similis est homini ædificanti domum suam super terram sine fundamento: in quam illisus est fluuius, & continuo cecidit.

H 2 & facta

S. Matthæus.

scetiseos. Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: sed qui facit voluntatē Patris mei qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum. Multi dicent mihi in illa die, Domine, Domine, nōne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc cōfitebor illis, Quia nunq̄ noui vos: discedite à me qui operamini iniquitatē. Omnis ergo qui audit verba mea hæc, & facit ea: assimilabitur viro sapiētī, qui ædificauit domum suam super petrā, & descendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit. fundata enim erat super petram. Et omnis qui audit verba meā hæc, & non facit ea, similis erit viro stulto, qui ædificauit domum suam super arenam: & descendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illā, & cecidit, & fuit ruina illius magna. Et factum est: cū consummasset Iesus verba hæc, admirabantur turbæ super doctrina eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens, & non sicut Scribæ eorum & Pharisei. * 44.

*S. Marcus.**S. Lucas.**S. Iohannes.*

& facta est ruina domus illius magna.
* 44.

CAP. 44. Leprosus manu Christi tactus mundatur.
 Matth. 8* 43. Mar. 1.* 28. Luc. 5.* 26.

S. Mattheus.

CVM autem descēdisset de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ: & ecce leprosus veniens, adorabat eum, dicens, Domine, si vis, potes me mundare. Et extendens Iesus manum, tetigit eum, dicens, Volo, mundare. Et confestim mundata est lepra eius. Et ait illi Iesus, Vide, nemini dixeris: sed vade, ostende te Sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moses in testimonium illis.
 * 45.

S. Marcus.

ET venit ad eum leprosus deprecans eum: & genu flexo dicit ei, Si vis, potes me mundare. Iesus autem misertus eius, extendit manum suâ: & tangens eam, ait illi, Volo, Mundare. Et cum dixisset, statim discessit ab eo lepra, & mundatus est. Et comminatus est ei, statimque eiecit illum: & dicit ei, Vide, nemini dixeris: sed vade, ostende te principi sacerdotum, & offer pro emundatione tua, quæ præcepit Moyses, in testimonium illis. At ille egressus cepit prædicare & diffamare sermonem: ita ut iam non posset manifestè introire in ciuitatem, sed foris in desertis locis esset & conueniebant ad eum vndique. * 32.

S. Lucas.

ET factum est, cum esset in vna ciuitatum, & ecce vir plenus lepra, & videns Iesum, & prociidens in faciem, rogauit eum, dicens, Domine, si vis, potes me mundare. Et extendens manum, tetigit eum, dicens, Volo, Mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. & ipse præcepit illi ut nemini diceret, sed, Vade, ostende te Sacerdoti, & offer pro emundatione tua, sicut præcepit Moyses, in testimonium illis. Perambulabat autem magis sermo de illo. & conueniebant turbæ multæ ut audirent, & curarentur ab infirmitatibus suis. Ipse autem secedebat in desertum, & orabat. * 32.

S. Iohannes.

H 3 CAP.

S. Mattheus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

CVM autem intro-
isset Capharnaum,
accessit ad eum Cen-
turio, rogans eum,
& dicens, Domine, puer
meus iacet in domo para-
lyticus, & malè torque-
tur. Et ait illi Iesus, Ego
veniam, & curabo eum.
Et respondens Centurio,
ait, Domine non sum di-
gnus vt intres sub tectum
meum: sed tantum dic verbo,
& sanabitur puer meus.
Nam & ego homo sum
sub potestate constitutus,
habens sub me milites: &
dico huic, vade, & vadit:
& alij, veni, & venit: & ser-
uo meo fac hoc, & facit.
Audiens autem Iesus, mi-
ratus est: & sequentibus
se dixit, Amen dico vobis
non inueni tantam fidem in
Israël. Dico autem vobis,
quod multi ab Oriente &
Occidente venient, & re-
cumbent cum Abraham &
Isaac & Iacob in regno ce-
lorum: filij autem regni
eiicientur in tenebras ex-
teriores: ibi erit fletus &
stridor dentium. Et dixit
Iesus Centurioni, Vade:
& sicut credidisti fiat tibi.
Et sanatus est puer in illa
hora. * 28.

CAP. 46.

CVM autem impleset oia
verba sua in aures ple-
bis, intrauit Capharnaum.
Centurionis autem cuiusdam
seruus malè habens, erat
moriturus, qui illi erat pre-
tiosus. Et cum audisset de Ie-
su, misit ad eum seniores Iu-
dæorum, rogans eum, vt veni-
ret, & saluaret seruum eius.
At illi cum venissent ad Ie-
sum, rogabant eum sollicitè,
dicentes ei, Quia dignus est
vt hoc illi prestes. diligit
enim gentem nostram, & synago-
ga ipse ædificauit nobis.
Iesus autem ibat cum illis. Et
cum iam non longè esset à domo
misit ad eum Centurio ami-
cos, dicens, Domine, noli vexa-
ri. Non enim sum dignus, vt
sub tectum meum intres. pro-
pter quod & meipsum non sum
dignus arbitratè vt venire
ad te: sed dic verbo, & sa-
nabitur puer meus. nam & e-
go homo sum sub potestate
constitutus, habens sub me mi-
lites: & dico huic, vade, &
vadit: & alij, veni, & venit
& seruo meo, fac hoc, & fa-
cit. Quo audito, Iesus mira-
tus est: & conuersus, seque-
ntibus se turbis, dixit, Amen
dico vobis, nec in Israël tan-
tam fidem inueni. Et reuersi
qui missi fuerant, domum:
inuenerunt seruum, qui
languerat, sanum. * 46.

CAP. 46. *Filius viduæ mortuus à Iesu excitatur. Luc. 7. * 45.*

S. Mattheus S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes

ET factū est, deiceps ibat ī ciuitatē quę vocatur Nai; & ibāt cū eo discipuli eius & turba copiosa. Cū autē appropiaret portę ciuitatis, ecce defunctus efferebatur, filius vnicus matris suę: & hęc, vidua erat: & turba ciuitatis multa cū illa. Quā cū vidisset Dominus, misericordia motus sup eā, dixit illi, Noli flere. Et accessit, & tetigit loculū. Hi autē q̄ portabāt, steterunt. Et ait, Adolecēs, tibi dico, surge. Et resedit, qui erat mortuus, & cœpit loqui. Et dedit illū matri suę. Accepit autem oēs timor: & magnificabāt Deum, dicentes, Quia ppheta magnus surrexit in nobis: & quia Deus visitauit plebē suā. Et exiit hic sermo in vniuersam Iudęam de eo, & in omnem circa regionē. * 47.

CAP. 47. *Iohannes Baptista è carcere mittit duos ex discipulis suis ad Christum. Quibus cū responso remisissis, Christus ad turbas cōuersus præclarum de Iohanne dicit testimonium, & ciuitatibus quibus predicauerat non resipiscētib. comminatur. Matth. 11. * 55. Luc. 7. * 46.*

S. Mattheus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes

Iohānes autē cū audisset Iī vinculis opera Christi; mittēs duos de discipulis suis, ait illi, Tu es qui ventur⁹ es, an aliū expectam⁹? Et respōdēs Iesus ait illis, Euntēs renuntiatē Iohanni quę audistis & vidistis. Cęci vidēt, claudi ambulāt, leprosi mūdātur, surdi audiūt, mortui resurgūt, pauperes euangelizantur: & beatus est qui non fuerit scandalizatus in me.

H 4 Il-

ET nūtiauerūt Iohāni discipuli eius de omnib. his. Et cōuocauit duos de discipulis suis Iohānes; & misit ad Iesū, dicēs, Tu es qui vētur⁹ es: an aliū expectamus? Cū autē venissēt ad eū viri, dixerūt, Iohānes Baptista misit nos ad te, dicēs, Tu es q̄ vētur⁹ es: an aliū expectamus? In ipsa autē hora, multos curauit à lāguorib. & plagis, & spiritib. malis: & cęcis multis donauit visū. Et respōdēs dixit illis, Euntēs re-

S. Mattheus.

Illis autē abeuntibus cœpit Iesus dicere ad turbas de Iohanne, Quid existis in desertum videre? arundinē vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitū? Ecce qui mollibus vestitūtur, in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? prophetam? Etiam dico vobis, & plus quā prophetā. Hic est enim de quo scriptum est, Ecce, ego mitto Angelum meū ante faciem tuā, qui præparabit viā tuā ante te. Amē dico vobis, non surrexit inter natos mulierum maior Iohanne Baptista; qui autē minor est in regno cœlorum, maior est illo. A diebus autem Ioannis Baptistæ vsque nunc, regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Omnes enim prophetæ & lex, vsque ad Iohannem prophetauerunt: & si vultis recipere, ipse est Elias qui venturus est. Qui habet aures audiendi, audiat. Cui autem similem æstimabo generationem istā? Similis est pueris sedentibus in foro, qui clamantes cœqualibus, dicunt, Cecinimus vobis, & non

S. Marcus.

nūtiatē Iohāni quæ audistis & vidistis: Quia cæci vidēt, claudi ambulāt, leprosi mūdātur, surdi audiunt, mortui resurgūt, pauperes enāgelizātur: & beatus est quicumq; nō fuerit scādalizatus in me. Et cū discessissent nūtij Iohannis, cœpit de Iohāne dicere ad turbas, Quid existis in desertū videre? arundinē vento moueri? Sed quid existis videre? hominē mollib⁹ vestimētis indutū? Ecce, q̄ i veste p̄tiosa sunt & delitiis, in domib⁹ regū sunt. Sed quid existis videre? p̄phetā? Vtiq; dico vobis, & plus quā prophetā. hic est de quo scriptū est: Ecce mitto angelū meū ante faciem tuā, q̄ præparabit viā tuā ante te. Dico enī vobis, maior inter natos mulierū p̄pheta Iohāne Baptista nemo est. q̄ autē minor est in regno Dei, maior est illo. Et omnis popul⁹ audiēs & publicani, iustificauerūt Deū, baptizati baptisimo Iohānis. Pharisæi autē & legis periti cōsiliū Dei spreuerūt in semetip̄os, nō baptizati ab eo. Ait autē Dominus, Cui ergo similes dicā hoīes generationis huius, & cui similes sunt? Similes sunt pueris se-

S. Lucas.

S. Iohannes.

S. Mattheus.

& non saltastis: lamentauimus, & non planxistis. Venit enim Iohannes neque manducans neque bibens: & dicunt, Dæmonium habet. Venit filius hominis manducans & bibens, & dicunt, Ecce homo vorax & potator vini, publicanorum & peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia à filiis suis. Tunc cœpit exprobrare ciuitatibus, in quibus factæ sunt plurimæ virtutes eius, quia non egressent pœnitentiam. Væ tibi Corozain væ tibi Beth-saida: quia si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egressent. Verûtamen dico vobis, Tyro & Sydoni remissius erit in die iudicij, quàm vobis. Etti Capharnaum, nunquid vsque in cælum exaltaberis: vsque in infernum descēdes. quia si in Sodomis factæ fuissent virtutes quæ factæ sunt in te, fortè māsissent vsque in hanc diē. Veruntamen dico vobis, quia terræ Sodomorum remissius erit in die iudicij, quàm tibi. In illo tempore respondens Iesus dixit, Confiteor tibi pater Domine cæli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. Ita pater: quoniam sic fuit placitū ante te. Omnia mihi tradita sunt à patre meo. Et nemo nouit filium nisi pater: neque patrem quis nouit, nisi filius, & cui voluerit filius reuelare. Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum & humilis corde: & inuenietis requiem animabus vestris. Iugum enim meum suaue est, & onus meum leue. * 37.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes

dentibus in foro, & loquentibus adinuicē, et dicentibus, Cātauimus vobis tibiis & non saltastis: lamētauimus, & non plorastis. Venit aut Iohānēs Baptista neq; māducās panē, neq; bibēs vinū: & dicitis, Dæmoniū habet. Venit Filius hoīs māducans & bibēs: & dicitis, Ecce homo deuorator & bibēs vinū, amicus publicanorū & peccatorum. Et iustificata est sapientia ab omnibus filiis suis. * 48.

I

Cap. 48.

CAP. 48. Mulieri peccatrici remittuntur peccata multa, eo quod multum dilexerit. Luc. 7. * 47.

S. Matthæus

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes

ROgabat autē illū quidā de Phariseis ut manducaret cū illo. Et ingressus domū Pharisei discubuit. Et ecce mulier quę erat in ciuitate, peccatrix, ut cognouit quod accubisset in domo Pharisei, attulit alabastrū vnguenti: & stās retro secus pedes eius, lachrymis cępit rigare pedes ei, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes ei, & vnguet vnguebat. Vidēs autē Phariseus quę vocauerat eū, ait intra se, dicēs, Hic si esset ppheta, sciret vtiq; quę & qualis est mulier quę tangit eū, quia peccatrix est. Et respōdēs Iesus, dixit ad illū, Simō, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait, Magister, dic. Duo debitorēs erāt cuidā foeneratori: vnus debebat denarios quingētos, & alius quinquaginta. Nō habētibus illis vnde redderēt, donauit vtrifq;. Quis ergo eū plus diligit? Respōdēs Simō dixit, Estimo quia is cui plus donauit. At ille dixit ei, Recte iudicasti. Et cōuersus ad mulierē, dixit Simōni, Vides hāc mulierē? Intraui in domū tuā, aquā pedib⁹ meis nō dedisti: hęc autē lachrymis rigauit pedes meos, & capillis suis terxit. Osculum mihi nō dedisti: hęc autem ex quo intraui, non cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meū nō vnxiisti; hęc autē vnguento vnxit pedes meos. Propter quod dico tibi, Remittūtur ei peccata multa, quoniā dilexit multū. Cui autē minus dimittitur, minus diligit. Dixit autē ad illā, Remittūtur tibi peccata. Et cęperūt, quę simul accūbebāt, dicere intra se, Quis est hic quę etiā peccata dimittit? Dixit autē ad mulierē, Fides tua te saluā fecit, vade in pace. * 55.

CAP. 49. Cæcus beneficio Christi videt, & à dæmonio muto liberatur. Pharisæi diuinum hoc Christi factum malitiosè calumniâtes reselluntur. Generatio praua & adultera signum querit. Matth. 12. * 38. Marc. 3. * 39. Luc. 11. * 86.

<p><i>S. Matthæus.</i> Tunc oblatuſ est ei dæmonium habens cæcus & mutus: & curauit eum, ita vt loqueretur & videret. Et ſtupabant oēs turbæ, & dicebāt, Nunquid hic eſt filius Dauid? Phariſæi autē audiētes dixerunt, Hic nō eiicit dæmones niſi in Beelzebub principe dæmoniorum. Ieſus autē ſciens cogitationes eorum, dixit eis, Omne regnum diuiſum cōtra ſe, deſolabitur, & omnis ciuitas vel domus diuiſa contra ſe, non ſtabit. Et ſi ſatanas ſatanā eiicit, aduerſus ſe diuiſus eſt: quomodo ergo ſtabit regnum eius? Et ſi ego in Beelzebub eiicio dæmones: filij veſtri in quo eiiciunt? Ideo ipſi iudices veſtri erunt. Si autem ego in ſpiritu Dei eiicio dæmones: igitur peruenit in vos regnum Dei, aut quomodo poteſt quiſquā intrare in domum fortis, & vaſa eius diripere: niſi prius alligauerit fortem, & tūc domum</p>	<p><i>S. Marcus.</i> Et veniunt ad domum & conueniunt iterum turba, ita vt nō poſſent neque panem māducare. Et cūm auდიissent fui, exierūt tenere eum. dicebant enim, Quomā in futurorem verſus eſt. Et Scribæ qui ab Ierolymis deſcenderāt, dicebant, Quomā Beelzebub habet, & quia in Principe Dæmoniorum ei-</p>	<p><i>S. Lucas.</i> Erat eiiciens dæmonium, & illud erat mutum. Et cūm eiiciſſet dæmoniū, locutus eſt mutus: & admiratæ ſunt turbæ. Quidam autem ex eis dixerunt, In Beelzebub principe dæmoniorum eiicit dæmonia. Et alij tentantes, ſignum de cælo quærebant ab eo. Ipſe autem vt vidit cogitationes eorum, dixit eis, Omne regnum in ſeipſum diuiſum deſolabitur, & domus ſupra domum cadet. Si autem & ſatanas in ſeipſum diuiſus eſt: quomodo ſtabit regnum eius? quia dicitis in Beelzebub me eiicere dæmonia. Si autem ego in Beelzebub eiicio dæmonia: filij veſtri in quo eiiciunt? Ideo ipſi, iudices veſtri erunt. Porro ſi in digito Dei eiicio dæmonia: profectō peruenit in vos regnum Dei. Cūm fortis armatus cuſtodit atrium ſuum: in pace ſunt ea quæ poſſidet. Si autem fortior eo ſuperueniens</p>	<p><i>S. Iohannes.</i></p>
--	---	---	----------------------------

S. Mattheus.	S. Marcus	S. Lucas.	S. Iohannes.
<p>domum illius diripiet & eicit eum. Qui non est mecum, contra me est; & qui non congregat mecum, spargit. Ideo dico vobis omne peccatum & blasphemia remittetur hominibus, spiritus autem blasphemia non remittetur. Et quicumque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei; qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc seculo, neque in futuro. Aut facite arborem bonam, & fructum eius bonum: aut facite arborem malam, & fructum eius malum. siquidem ex fructu arbor agnoscitur. Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? ex abundantia enim cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bona: & malus homo de malo thesauro profert mala. Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent ratione de eo in die iudicii. Ex verbis enim tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. Tunc responderunt ei quidam de Scri-</p>	<p>ptis. Et conuocatis eis, in parabolis dicebat illis. Quomodo potest satanas satanâ eicere? Et si regnum in se diuidatur, non potest regnum illud stare. Et si domus super semetipsum dispartiat, non potest domus illa stare. Et si satanas con-surrexerit, in semetipsum, dispersus est, & non poterit stare, sed finem habet. Nemo potest in domum intrare, nisi prius forte</p>	<p>niens vicerit eum: vniuersa arma eius auferet, in quibus confidebat, & spolia eius distribuet. Qui non est mecum, contra me est: & qui non colligit mecum, dispergit. Cum immundus spiritus exierit de homine, perambulat per loca iniqua, quærens requiem. Et non inueniens dicit, Reuertar in domum meam, vnde exiui. Et cum venerit, inuenit scopis mundatam & ornatam. Tunc vadit, & assumit septem alios spiritus nequiores se, & ingressi habitant ibi. Et sunt nouissima hominis illius peiora prioribus. * 50.</p> <p>Turbis autem concurrentibus cœpit dicere, Generatio hæc, generatio nequam est: signum quaerit, & signum non dabitur ei, nisi signum Ionæ Prophetæ. Nam sicut fuit Ionas signum Niniuitis: ita erit & filius hominis generationi isti. Regina austris surget in iudicio cum viris generationis huius, & condemnabit illos: quia venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis. & ecce</p>	

S. Mattheus.

bis & Pharifæis, dicentes, Magister, volumus à te signū videre. Qui respondēs ait illis, Generatio mala & adultera signū querit: & signū nō dabitur ei, nisi signū Ionæ Prophetę. Sicut enim fuit Ionas in vētre ceti tribus diebus & tribus noctibus; sic erit filius hominis in corde terrę tribus diebus & tribus noctibus. Viri Niniuitę surgent in iudicio cum generatione ista, & condēnabūt eā: quia pœnitentiã egerunt in prædicatione Ionæ. Et ecce plus quàm Ionas hęc. Regina Austri surget in iudicio cum generatione ista, & cōdēnabit eā: quia venit à finibus terrę audire sapientiam Salomonis, & ecce plus quàm Salomō hęc. Cū autē immūdus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida querēs requiē, & nō inuenit. Tūc dicit, Reuertar in domū meam vnde exiui. Et veniēs inuenit eā vacantem, scopis mūdātā, & ornatā, Tūc vadit, & assumit septē alios spiritus secum nequiores se, & intrātes habitāt ibi: & fiunt nouissīma hominis illius peiora prioribus. Sic erit & generationi huic pœssimæ. * 50.

S. Marcus.

tunc domū eius diripiet. Amen dico vobis quoniam omnia dimittentur filiis hominum peccata & blasphemię qui bus blasphemauerint. qui autem blasphemauerit in Spiritum sanctum, non habet remissionem in æternum, sed reuertar in domū meam vnde exiui. Et veniēs inuenit eā vacantem, scopis mūdātā, & ornatā, Tūc vadit, & assumit septē alios spiritus secum nequiores se, & intrātes habitāt ibi: & fiunt nouissīma hominis illius peiora prioribus. Sic erit & generationi huic pœssimæ. * 50.

S. Lucas.

& ecce plus quàm Salomō hęc. Viri Niniuitę surgent in iudicio cum generatione hac, & condēnabunt illam, quia pœnitentiã egerunt ad prædicationem Ionæ. & ecce plus quàm Ionas hęc. Nemo lucernam accendit, & in abscondito ponit, neque sub modio: sed supra candelabrum, vt qui ingreditur, lumē videant. Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, etiā corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergo ne lumen quod in te est, tenebrę sint. Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit, nō habens aliquam partem tenebrarum: erit lucidum totum, & sicut lucerna fulgoris illuminabit te. * 87.

S. Iohannes.

CAP. 50. Carnali cognationi præfertur Spiritalis, ut matri & fratribus
verbi diuini cultores, Matth. 12. * 49, Marc. 3. * 49. Luc. 11. * 49.

S. Mattheus.

ADhuc eo lo-
quente ad tur-
bas, ecce ma-
ter eius & fra-
tres stabant foris,
quærentes loqui ei.
Dixit autem ei qui-
dam, Ecce mater tua
& fratres tui foris
stant quærentes te.
At ipse respondens
dicenti sibi ait, Quæ
est mater mea, & qui
sunt fratres mei? Et
extendens manum
in Discipulos suos,
dixit, Ecce mater
mea & fratres mei.
Quicumque enim fe-
cerit voluntatem pa-
tris mei qui in cælis
est: ipse meus frater
& soror, & mater
est. * 51.

S. Marcus.

ET veniunt ma-
ter eius & fra-
tres: & foris
stantes mise-
runt ad eum vocan-
tes eum, & sedebat
circa eum turba: &
dicunt ei, Ecce ma-
ter tua & fratres tui
foris quærun't te. Et
respondens eis, ait,
Quæ est mater mea
& fratres mei? Et cir-
cumspectus eos qui
in circuitu eius sede-
bant, ait, ecce mater
mea & fratres mei.
Qui enim fecerit vo-
luntatem Dei, hic
frater meus, & soror
mea, & mater est.
* 51.

S. Lucas.

FActum est autem:
cum hæc dice-
ret, extollens
vocem quædam
mulier de turba di-
xit illi, Beatus venter
qui te portauit, &
hubera quæ suxisti.
At ille dixit, Quin-
imò beati qui audi-
unt verbum Dei, &
custodiunt illud. * 49.

Cap. 8. * 51.

Venerunt autem
ad illum mater & fra-
tres eius; & non po-
terant adire eum præ
turba. Et nuntiatum
est illi, Mater tua &
fratres tui stant foris
volentes te videre.
Qui respondens, di-
xit ad eos, Mater
mea & fratres mei,
hi sunt qui verbum
Dei audiunt & fa-
ciunt. * 30.

S. Iohannes.

CAP. 51.

CAP. 51. *Christus turbam docturus per parabolas, incipit à parabola seminantis, Matth. 13. * 50. Mar. 4. * 50. Luc. 8. * 55.*

S. *Mattheus.*

IN illo die exiens Iesus de domo, se-
debat secus mare.

Et congregatæ sunt ad eum turbæ multæ, ita vt in nauiculam ascendens sederet: & omnis turba stabat in littore, & locutus est eis multa in parabolis, dicens, Ecce exiit qui seminat, seminare. Et dum seminat, quædam ceciderunt secus viam, & venerunt volucres cæli & comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa, vbi non habebant terram multam: & continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinē terræ. sole autem orto, æstuaerunt: & quia non habebant radicem, aruerunt. Alia autem ceciderunt in spinas: & creuerunt spinæ, & suffocauerunt ea. Alia autem ceciderunt in terrā bonā: & dabāt fructum,

S. *Marcus.*

ET iterum cœpit docere ad mare: & congregata est ad eum turba multa, ita vt nauim ascendens sederet in mari, & omnis turba circa mare super terram erat: & docebat eos in parabolis, multa, & dicebat illis in doctrina sua, Audite: ecce, exiit seminans ad seminandum. Et dū seminat, aliud cecidit circa viam, & venerunt volucres cæli, & comederunt illud. Aliud verò cecidit super petrosa, vbi non habuit terram multā: & statim exortum est, quoniam non habebat altitudinem terræ: & quādo exortus est sol, exæstuauit, & eō quod non habebat radicem, exaruit. Et aliud cecidit in spinas: & ascenderunt spinæ, & suffocauerunt illud, & fructū non dedit. Et aliud cecidit in terram bonam:

S. *Lucas.*

CVM autem turba plurima cōueniret, & de ciuitatibus properarēt ad eum, dixit per similitudinem: Exiit qui seminat, seminare semen suum. & dum seminat, aliud cecidit secus viam, & conculcatum est, & volucres cæli comederūt illud. Et aliud cecidit supra petram: & natum aruit, quia nō habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas, & simul exortæ spinæ suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam: & ortum, fecit fructum centuplum. Hæc dicens clamabat, Qui habet aures audiendi, audiat. Interrogabant autem eum discipuli eius, quæ esset hæc parabola. Quibus ipse dixit, Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, cæteris

S. *Iobannes.*

I 4 au-

S. Mathæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Johannes.
<p>ctum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud tricesimum. Qui habet aures audiendi, audiat. Et accedentes discipuli dixerunt ei, Quare in parabolis loqueris eis? Qui respondens ait illis, Quia vobis datum est nosse mysteria regni cælorum: illis autem non est datum. Qui enim habet, dabitur ei, & abundabit: qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo. Ideo in parabolis loquor eis: quia videntes non vident, & audientes non audiunt neque intelligunt. & adimpletur in eis prophetia Isaïæ dicens, Auditum audietis, & non intelligetis: & videntes videbitis, & non videbitis. In crassatum est enim cor populi huius, & auribus grauius audierunt, & oculos suos clauferunt: ne quando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant & conuertantur,</p>	<p>nam: & dabat fructum ascendentem & crescentem, & afferebat vnum triginta, & vnum sexaginta, & vnum centum. Et dicebat, Qui habet aures audiendi audiat. Et cum esset singularis, interrogauerunt eum hi, qui cum eo erant duodecim, parabolam. Et dicebat eis, Vobis datum est nosse mysterium regni Dei: illis autem qui foris sunt, in parabolis omnia fiunt: vt videntes videant, & non videant: & audientes audiant, & non intelligant: ne quando conuertantur & dimittatur eis peccata. Et ait illis, Nescitis parabolam hanc? & quomodo omnes parabolas cognoscetis? Qui seminatur: verbū seminatur. Hi autem sunt qui circa viam: vbi seminatur verbum, & cum audierint, confestim venit satanas, & auferit verbum quod seminatum est in cordibus eorum. Et hi sunt</p>	<p>autem in parabolis, vt videntes non videant, & audientes non intelligant. Est autem hæc parabola: Semen, est verbum Dei. Qui autem secus viam: hi sunt qui audiunt, deinde venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes salui fiant. Nam qui supra petram: qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum: et hi radices non habent: quia ad tempus credunt, et in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit: hi sunt qui audiunt: et a sollicitudinibus, et diuitiis, et voluptatibus vitæ, eunt, suffocantur, et non referunt fructum. Quod autem in bonam terram: hi sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent & fructum afferunt in patientia. Nemo autem lucernam accendens, operit eam vale, aut subtus lectū</p>	<p>po-</p>

S. Mattheus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
<p>tur, & sanem eos. Vestri autem beati oculi quia vident, & aures vestre quia audiunt. Amen quippe dico vobis quia multi prophete & iusti cupierunt videre quæ videtis, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt. Vos ergo audite parabolam seminantis. Omnis qui audit verbum regni & non intelligit, venit malus, & rapit quod seminum est in corde eius: hic est qui secus viam seminatus est. Qui autem super petrosam seminatus est: hic est qui verbum audit, & continuo cum gaudio accipit illud, non habet autem in se radicem, sed est temporalis. facta autem tribulatione & persecutione propter verbum, continuo scandalizatur. Qui autem seminatus est in spinis: hic est qui verbum audit, & sollicitudo seculi istius & fallacia diuitiarum suffocat verbum, & sine fructu efficitur. Qui vero in terram bonam seminatus est: hic est qui audit verbum, & intelligit, & fructum affert, & facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud vero tricesimum. * 5.</p>	<p>sunt similiter, qui super petrosam seminatur: qui cum audierint verbum, statim cum gaudio accipiunt illud: et non habet radicem in se, sed temporalis sunt, deinde orta tribulatione & persecutione propter verbum, continuo scandalizatur. Et alij sunt qui in spinis seminatur: hi sunt qui verbum audiunt, & erunt seculi, & deceptio diuitiarum, & circa reliqua concupiscentie introeunt suffocant verbum, & sine fructu efficitur. Et hi sunt qui super terram bonam seminati sunt, qui audiunt verbum & suscipiunt, & fructificant, unum triginta unum sexaginta, & unum centum. Et dicebat illis, Numquid venit lucerna ut sub modio ponatur? aut sub lecto? nonne ut super candelabrum ponatur? Non est enim aliquid absconditum quod non manifestetur: nec factum est occultum, sed ut in palam veniat. Si quis habet aures audiendi, audiat. Et dicebat illis: Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis, & adiicietur vobis. Qui enim habet, dabitur illi: & qui non habet, etiam quod habet, auferetur ab eo. * 52.</p>	<p>ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant lumina. Non est enim occultum quod non manifestetur: nec absconditum quod non cognoscatur, & in palam veniat. Vide ergo quomodo audiatis. Qui enim habet, dabitur illi: & quicumque non habet, etiam quod putat se habere, auferetur ab illo. * 50.</p>	

CAP. 52. Parabola Zizaniorum seminis crescentis, grani Sinapis.
Matth. 13. * 51. Mar. 4. * 51.

S. Mathæus.

Aliam parabolam proposuit illis, dicens, Simile factum est regnum cælorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. cum autem dormirent homines, venit inimicus eius, & superseminavit zizania in medio tritici, & abiit. Cum autem crevisset herba, & fructum fecisset; tunc apparuerunt & zizania. Accedentes autem serui patrisfamilias, dixerunt ei, Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Vnde ergo habet zizania? Et ait illis, Inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerunt ei, Vis imus, & colligimus ea? Et ait, Non: ne forte colligentes zizania, eradicetis simul cum eis & triticum. Sinite utraque crescere usque ad messem, & in tempore messis dicam messoribus, Colligite primum zizania, & alligate ea in fasciculos ad coburendum, triticum autem congregate in horreum meum. Aliam parabolam proposuit eis, dicens, Simile est regnum cælorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo. quod minimum quidem est omnibus seminibus: cum autem creverit, maius est omnibus oleribus, & fit arbor, ita ut volucres celi veniant, & habitent in ramis eius. Aliam parabolam locutus est eis. Simile est regnum cælorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ satis tribus: donec fermentatum est totum. Hæc omnia locutus est Iesus in

S. Marcus.

ET dicebat Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo iaciat sementem in terram, & dormiat, & exurgat nocte & die, & semē germinet, & increscat dum nescit ille. Vltro enim terra fructificat, primū herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica. Et cū se produxerit fructus, statim mittit falcem, quoniam ad-

S. Lucas.

S. Iohannes.

S. Mattheus.

parabolis ad turbas: & si-
ne parabolis non loque-
batur eis: vt impleretur
quod dictū erat per pro-
phetam dicentem, Ape-
riā in parabolis os meū,
eruētabo abscondita à cō-
stitutione mundi. Tunc
dimissis turbis venit in
domum: & accesserunt
ad eum discipuli eius, di-
centes, E differe nobis pa-
rabolā zizaniorum agri.
Qui respondens ait illis,
Qui seminat bonum se-
men, est filius hominis.
Ager autem: est mundus.
Bonum verò semen: hi
sunt filij regni. Zizania au-
tem: filij sunt nequam.
Inimicus autem qui semi-
navit ea: est diabolus.
Mensis verò, cōsummatio
seculi est. Messores autē:
angeli sunt. Sicut ergo
colligūtur zizania, & igni
cōburantur: sic erit in cō-
summatione seculi. mit-
tet filius hominis angelos
suos, & colligēt de regno
eius omnia scādala, & eos
qui faciunt iniquitatem:
& mittent eos in caminū
ignis. Ibi erit fletus & stri-
dor dentium. Tunc iusti
fulgebunt sicut sol in re-
gno patris eorum Qui ha-
bet aures audiendi, au-
diat. * 53.

S. Marcus.

adeft messis. Et dice-
bat, Cui assimilabimus
regnum Dei? aut cui pa-
rabolę comparabimus il-
lud? Sicut granum sina-
pis: quod cūm seminatū
fuerit in terra, minus est
omnibus seminibus quę
sunt in terra? & cūm se-
minatū fuerit, ascendit
& fit maius omnibus ole-
ribus, & facit ramos ma-
gnos, ita vt possint sub
vmbra eius aues cęli ha-
bitare. Et talibus multis
parabolis loquebatur
eis verbum, prout pote-
rant audire: sine parabo-
la autem non loquebatur
eis. seorsum autem, disci-
pulis suis differebat om-
nia. * 30.

S. Lucas.

S. Iohannes.

CAP. 53. Parabolâ thesauri absconditi in agro, margarita à mercatore empta, & retis in mare demissi, Matth. 13. * 52.

S. Mattheus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohanne.
<p>Simile est regnum cęlorum thesauro abscondito in agro; quem qui inuenit homo, abscondit, & pro gaudio illius vadit, & vendit vniuersa quę habet, & emit agrũ illũ. Iterũ simile est regnum cęlorum homini negotiatori, quęretĩ bonas margaritas. Inuenta aut vna pretiosa margarita, abiit, & vendidit omnia quę habuit, & emit eã. Iterũ simile est regnũ cęlorũ sagenę missę in mare, & ex omni genere piscium congregati: quã, cum impleta esset, educentes, & secus litus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autę foras miserunt. Sic erit in consummatione seculi. exhibunt angeli, & separabunt malos de medio iustorũ, & mittent eos in caminum ignis. ibi erit fletus & stridor dentium. Intellexistis hęc omnia? Dicunt ei, Etiã. Ait illis, Ideo, omnis scriba doctus in regno cęlorum, similis est homini patri-familiã, qui profert de thesauro suo noua & vetera. * 54.</p>			

CAP. 54. Christus à popularibus suis male acceptus, dum in Nazareth eos doceret, ipsorum ingratitude & incredulitate arguit. Matth. 13. * 53. Mar. 6. * 34. Luc. 4. * 23.

S. Mattheus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohanne.
<p>ET factum est: cum cõsummasset Iesus parabolas istas, transit inde. Et veniens in patriam suam, docebat eos in synagoga eorum, ita vt mirarentur. & dicerent, Vnde huic sapientia hęc, & est sapiẽtia q̃ data est illi,</p>	<p>ET egressus inde, abiit in patriã suã; & sequebatur eũ discipuli sui. & facto sabbatho cępit in synagoga docere: & multi audietes admirabatur doctrina ei, dicetes, Vnde huic hæc omnia? & q̃ est sapiẽtia q̃ data est illi,</p>	<p>ET venit Nazareth vbi erat nutritus: & intrauit secundum consuetudinẽ suã</p>	

<p><i>S. Matthæus.</i></p>	<p><i>S. Marcus.</i></p>	<p><i>S. Lucas.</i></p>	<p><i>S. Iohannes.</i></p>
<p>& virtutes? Nōne hic est fabri filius? Nōne mater eius dicitur Maria, & fratres eius Iacobus & Ioseph, & Simon & Iudas: & sorores eius nōne omnes apud nos sunt? Vnde ergo huic omnia ista? Et scādali- zabātur in eo. Iesus autē dixit eis, Non est propheta sine honore, nisi in patria sua, & in domo sua. Et non fecit ibi vī- tutes multas propter incredulitatem illorum. * 56.</p>	<p>& virtutes tales quę p manus eius efficiūtur? Nōne hic est faber, filius Marię, frater Iaco- bi & Ioseph & Iudę & Si- mōnis? nō- ne & sor- res eius hic nobiscum sunt? Et scandaliza- bātur in il- lo. Et dice- bat illis Ies^o Quia nō est ppheta sine honore, nisi i patria sua, & in domo sua, & in cognatione sua. & non poterat ibi virtutē vllā facere: nisi paucos infir- mos impo- sitis mani- bus cura- uit: & mira- batur pro- pter incre- dulitatem eorum. * 55</p>	<p>suam die sabbathi in synagogā: & sur- rexit legere. Et traditus est illi liber Isa- ię propheta. Et vt reuoluit librum, in- uenit locum vbi scriptum erat, Spiritus Domini super me, propter quod vnxit me, euangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare capti- uis remissionem, & cęcis visum, dimit- tere confractos in remissionem, prædi- care annū Domini acceptum, & diem retributionis. Et cūm plicuisset librum, reddidit ministro, & sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum. Cœpit autem dicere ad illos. Quia hodie impleta est hæc scriptura in auri- bus vestris. Et omnes testimonium illi dabant: & mirabantur in verbis gratiæ, quę procedebant de ore ipsius, & dice- bant, Nōne hic est filius Ioseph? Et ait illis, Vtique dicetis mihi hanc similitu- dinem, Medice, cura te ipsum: quāta au- diuimus facta in Capharnaū, fac & hęc in patria tua. Ait autem, Amen dico vo- bis, quia nemo propheta acceptus est in patria sua. In veritate dico vobis, multæ viduę erāt in diebus Elię in Israēl, quā- do clausum est cælū annis tribus & mē- sibus sex, cūm facta esset fames magna in omni terra: & ad nullā illarum missus est Elias, nisi in Sarepte Sidonię, ad mu- lierē viduam. Et multi leprosi erāt in Is- raēl sub Elisæo propheta: & nemo eorū mūdatus est nisi Naamā Syrus. Et re- pleti sunt omnes in synagoga ira, hęc au- dientes. Et surrexerūt, & eiecerunt illū extra ciuitatē: & duxerūt illū vsque ad supciliū montis, super quē ciuitas illorū erat edificata, vt precipitarēt eū. Ipse autē transiens per mediū illorum, ibat. * 27.</p>	<p>K 2</p>

CAP. 55. Duodecim apostoli, accepta potestate expellendi demones ex hominum corporibus, curandiq; omnia genera morborum mittuntur predicatum Iudais.
Matth 9 & 10. * 35. Mat. 6. * 54. Luc. 8. * 48. & Cap. 9.

S. Mattheus.

ET circuibat Iesus oēs ciuitates, & castella, docēs in synagogis eorū, & predicās Euāgeliū regni, & curās oēm languorē, & omnē infirmitatē. Vidēs autē turbas, misertus est eis: quia erāt vexati, & iacētes sicut oues nō habētes pastorem. Tūc dicit discipulis suis, Messis quidē multa, operarij autem pauci. Rogate ergo Dominum messis, vt emittat operarios in messem suam. CAP. 10

Et cōuocatis duodecim discipulis suis dedit illis potestātē spiritūū immundorū, vt eicerent eos, & curarēt omnē languorē, & oēm infirmitatem. Duodecim autē apostolorū nomina sunt hæc: Primus, Simō q̄ dicitur Petrus, & Andreas frater eius, Iacobus Zebedei, & Iohānes frater eius, Philippus & Bartholomeus, Thomas & Mattheus publican⁹, & Iacobus Alphēi, & Thaddeus, Simō Cananē⁹ & Iudas Ilicariotes, q̄ & tradidit eū. Hos duodecim misit Iesus: præcipiēs eis, dicēs, In viā gētīū ne abieritis, & in ciuitates Samaritanorū ne intraueritis: sed potius ite ad oues quę perierunt dom⁹ Israēl. Eūtes autē predicate, dicētes, Quia appropinquauit regnū celorū. Infirmos curate, mortuos sulcitate, leprosos mūdare, demones eiicite: gratis accepistis, gratis date. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris: nō peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neq; virgā. In quācunq; autem ciuitatē aut castellum intraueritis, interrogate quis in ea

S. Marcus.

ET circuibat castella in circuitu docens. Et vocauit duodecim: & cepit eos mittere binos, & dabat illis potestatem spirituum immundorum. Et præcepit eis ne erant curaque tollerent in via, nisi virgam tantum: nō firmitatē peram, non panem, neque in zonaes, sed calceatos sandaliis, & ne induerēt tunicas. Et vxor Chudicebat eis, sē procuratoris Herodis, & Sunitis in domum: illic ma-

S. Lucas.

ET factū est deinceps, & ipse iter faciebat per ciuitates & castella predicans & euangelizans regnū Dei: & duodecim cum illo, & mulieres aliquę quę erant curę à spiritibus malignis & infirmitatibus, Maria quę vocatur Magdalēne, de qua septem dæmonia exierant, & Iohanna vxor Chudicebat eis, sē procuratoris Herodis, & Sunitis in domum: illic quę

S. Iohannes

dign
trāte
Pax
mus
si aut
tetur
vos,
eūtes
tite p
dico
mori
illi
oues
dent
colu
Trac
nago
fides
in te
trad
aut
in ill
estis
stri
frate
furg
cien
men
finer
vos
dico
Ifras
est d
per
fit si
min
bub
cos
enim

S. Mattheus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

dign^o sit: & tibi manere donec exeatis. In trates aut in domū, salutate eā, dicētes, Pax huic domui. Et si quidē fuerit domus illa digna, veniet pax vestra sup eā. si aut nō fuerit digna: pax vestra reuertetur ad vos. Et quicumq; nō receperit vos, neq; audierit sermones vestros: excūtes foras de domo vel ciuitate, excutite puluerē de pedibus vestris. Amen dico vobis, tolerabilius erit terræ Sodomorū & Gomorrhæorum in die iudicij, q̄ illi ciuitati. Ecce ego mitto vos, sicut oves in medio luporū. Estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Cauete autē ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis, & in synagogis suis flagellabunt vos. & ad presides & ad reges ducemini propter me, in testimoniū illis & gētibus. Cum aut tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini: nō enī vos estis q loquamini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet autē frater fratrem in mortē, & pater filium; & in surgēt filij in parētes, & morte eos afficient, & eritis odio omnibus ppter nomen meū. qui aut pseuerauerit vsq; in finem, hic saluus erit. Cū aut psequentur vos in ciuitate ista: fugite in aliā. amen dico vobis, nō consummabitis ciuitates Israel, donec veniat filius hominis. Non est discipulus sup magistrū, nec seru^o sup dominum suū. sufficit discipulo, vt sit sicut magister eius: & seruo, sicut dominus eius. Si patrem familiās Beelzebub vocauerunt: quanto magis domestici eius? Ne ergo timueritis eos. Nihil enim est opertū, quod non reuelabitur.

manete, do
nec exeatis
inde. & qui
cunque nō
receperint
vos, nec au
dierint vos:
exeuntes
inde, excu
tite pulue
rem de pe
dibus ve
stris in te
stimonium
illis. Et ex
euntes præ
dicabant vt
pœnitentiā
agerent: &
dæmonia
multa eiici
ebant, & vn
leo multos
ægros, &
sanabant.

*56.

quæ mini
strabant ei
de facultatibus suis.
*51.
CAP. 9.
*34. Conuocatis autem duodecim Apostolis, dedit illis virtutē & potestatem super omnia dæmonia, & vt lingues curarent. Et misit illos prædicare regnum Dei: & sanare infirmos. Et ait ad illos, Nihil tuleritis in viam, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas

K 4

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes

& occultū, qđ nō scietur. Quod dico vobis ī tenebris, dicite in lumine: & qđ in aure auditis, p̄dicare sup tecta. Et nolite timere eos qui occidūt corp⁹, animā aut nō possunt occidere; sed poti⁹ time te eū q̄ potest & animā & corpus p̄dere in gehennā. Nōne duo passerēs alle vēneūt: & vnus ex illis nō cadet sup terrā sine patre vestro? Vestri aut̄ & capilli capitis oēs numerati sunt. Nolite ergō timere: multis passeribus meliores estis vos. Omnis ergō q̄ cōfitebitur me corā hominibus, cōfitebor & ego eū corā patre meo qui ī cœlis est: qui aut̄ negauerit me corā hominibus; negabo & ego eū corā patre meo qui in cœlis est. Nolite arbitrari quia pacē venerī mittere ī terrā. nō veni pacē mittere, sed gladiū. veni enī separare hominē aduersus patrē suū & filiā aduersus matrē suā, & nurū aduersus locrū suā: & inimici hominis, do mestici eius. Qui amat patrē aut matrē plus q̄ me, non est me dignus. & qui amat filiū aut filiā sup me, non est me dignus. Et qui nō accipit crucē suā, & sequitur me: nō est me dignus. Qui inuenit aiām suā: perdet illā, & qui p̄diderit animā suā p̄pter me: inueniet eā. Qui recipit vos, me recipit: & qui me recipit, recipit eū qui me misit. Qui recipit prophetā in noīe prophete: mercedē p̄phete accipiet. & qui recipit iustū ī nomine iusti: mercedē iusti accipiet. Et quicūq; potū dederit vni ex minimis istis calicē aquæ frigide, tātū ī nomine discipuli: amē dico vobis, nō perdet mercedē suā.

Et factū est; cū cōsummasset Iesus p̄cipiēs duodecī discipulis suis, trāsīit idē vt doceret & p̄dicaret in ciuitatibus eorum. * 47.

tunicas habeatis. Et in quacunque domū intraueritis ibi manete, & inde ne exeatis. Et quicumque non receperint vos: exeuntes de ciuitate illa, etiam puluerem pedum vestrorum excutite in testimoniu supra illos. Egressi autem circuibant per ca stella euangelizantes & curantes vbiq;. * 56.

Cap. 56.

C A P. 56. De Iohannis Baptistæ morte, & fama Christi apud Herodem.
 Matth. 14. * 54. Mar. 6. * 55. Luc. 9. * 55.

S. Mattheus

S. Marcus

S. Lucas.

S. Iohannes

In illotē-
 pore, au-
 diuit He-
 rodes Te-
 trarcha fa-
 mam Iesu:
 & ait pue-
 ris suis, Hic
 est Iohan-
 nes Bapti-
 sta: ipse sur-
 rexit à mor-
 tuis, & i-
 deo virtute-
 operan-
 tur in eo.
 * 22. Die
 autem na-
 talis Hero-
 dis saltavit
 filia He-
 rodiadis in
 medio, &
 placuit He-
 rodi. Vnde
 cum iura-
 mento pol-
 licitus est ei
 dare quod-
 cunque po-
 stulasset ab
 eo. At illa
 præmonita
 à matre sua

ET audiuit rex Herodes (manife-
 stum enim factum est nomē eius)
 & dicebat, Quia Iohannes Bapti-
 sta resurrexit à mortuis, & pro-
 pterea virtutes operatur in illo. Alij au-
 tem dicebant, Quia Elias est. Alij verò
 dicebant, Quia propheta est, quasi vnus
 ex prophetis. Quo audito, Herodes ait,
 Quem ego decollavi Iohannem, hic à
 mortuis resurrexit. * 22.
 * 22. Et cum dies opportunus accidisset,
 Herodes natalis sui cœnam fecit
 principibus & tribunis & primis Galilææ.
 cumque introisset filia ipsius Herodiadis,
 & saltasset, & placuisset Herodi, simulque
 recumbentibus: rex ait puella, Pete à me
 quod vis, & dabo tibi. & iuravit illi,
 Quia quicquid petieris dabo tibi, licet
 dimidium regni mei. Quæ cum exisset,
 dixit matri suæ, Quid petas? At illa
 dixit, Caput Iohannis Baptistæ. Cumque
 introisset statim cum festinatione ad regem,
 petit dicens, Volo ut protinus des mihi
 in disco caput Iohannis Baptistæ. Et
 contristatus est rex. Propter iusiurandum
 & propter simul discumbentes noluit
 eam contristare: sed misso spiculatore
 præcepit afferri caput eius in disco,
 & decollauit eum in carcere. Et attulit
 caput eius in disco, & dedit illud puellæ,
 & puella dedit matri suæ. Quo audito,
 discipuli eius venerunt,

AVdi-
 uit autē
 He-
 rodes Te-
 trarcha om-
 nia quæ fie-
 bant ab eo:
 & hæsitabat,
 eo quod dice-
 retur à qui-
 busdam,
 Quia Iohannes
 resurrexit à
 mortuis; à
 quibusdam
 verò, Quia
 Elias appa-
 ruit; ab aliis
 autem,
 Quia Pro-
 pheta vnus
 de anti-
 quis surre-
 xit. Et ait
 Herodes,
 Iohannem
 ego decol-
 laui: Quis
 est autem
 iste de quo
 ego talia
 au-

L

& tu-

au-

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
Da mihi, inquit, hic in disco caput Iohannis Baptistæ. Et contristatus est rex: propter iuramentum autem & eos qui pariter recubebant, iussit dari. Misitque, & decollavit Iohannem in carcere. Et allatum est caput eius in disco: & datum est puellæ, & attritum matri suæ. Et accedentes discipuli eius, tulerunt corpus, & sepelierunt illud: & venientes nuntiaverunt Iesu. * 57.	& tulerunt corpus eius: & posuerunt illud in monumento. * 57.	audio? Et quærebat videre eum. * 57.	

CAP. 57. *Quinque panibus hordeaceis & duobus piscibus quinque millia virorum saturantur. Matth. 14. * 56. Mar. 6. * 56. Luc. 9. * 56. Iohan. 6. * 36.*

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
Q UOD cum audisset Iesus, secessit inde in nauicula in locum desertum seorsum, & cum audissent turbe, secutæ sunt eum pedes de ciuitatibus. Et exiens vidit turbam multam, & misertus est eis, & curauit languidos eorum. Vespere autem facto accesserunt ad eum	E T conuenientes Apostoli ad Iesum, renuntiaverunt ei omnia quæ egerant & docuerant. Et ait illis, Venite seorsum in desertum locum, & requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant & redibat multitudo: & nec spatium manducandi habebat. Et ascendentes in nauim, abierunt in desertum locum seorsum. Et viderunt eos abeuntes, & cognouerunt multi: & pedestres de omnibus ciuitatibus concurrerunt illuc, & præueniunt eos. Et exiens, vidit turbam multam Iesus: & misertus est super eos, quia erant sicut oves non habentes pastorem, & cœpit illos docere multa. Et cum iam hora multa fieret, sanabant, sanabant,	E T reuersi Apostoli, narrauerunt illi quæcunq; fecerunt: & assumptis illis, secessit seorsum in locum desertum, qui est Bethsaida. Quod cum cognouissent turbæ, secutæ sunt illum: & exceptitque eum Iesus, & locutus est de rebus deum Dei, & cœpit illos docere multa, & sanabant, sanabant,	P OST hæc abiit Iesus trans mare Galilææ: quod est Tyberiadis: & sequebatur eum multitudo magna, quia videbantur signa quæ faciebat super his qui infirmabantur. Subiit ergo in montem Iesus: & ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem proximum Pascha, dies festus Iudæorum. Cum subleuasset ergo oculos Iesus, & vidisset multitudinem maximam venientem ad eum, dicit ad Philippum, Vnde ememus panes, vt manducent hi? Hoc autem dicebat tentans eum. Ipse enim sciebat quid esset futurus? Respondit ei Philippus, Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, vt vnusquisque modicum quid accipiat.

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
eum discipuli eius, dicentes, Desertus est locus, & horam iam præterit: dimitte turbas, vt euntes in castella, emant si bescas. Iesus autem dixit eis, Non habet necesse ire: date illis vos manducare. Responderunt ei, Non habemus hic nisi quinque panes & duos pisces. Qui ait eis, Afferte mihi illos huc. Et cum iussisset turbam discumbere super fœnum, accepit quinque panibus & duobus piscibus	accesserunt discipuli eius, dicentes, Desertus est locus hic, & iam hora præterit: dimitte illos, vt euntes in proximas villas & vicos, emât sibi cibos quos manducent. Et respondens ait illis, Date illis vos mâducare. Et dixerunt ei, Euntes emamus ducentis denariis panes: & dabimus illis manducare. Et dicit eis, Quot panes habetis? ite & videre. Et cum cognouissent, dicunt, Quinq; , & duos pisces. Et præcepit illis vt accûbere facerent oes, secûdû cõtubernia super viride fœnû. Et discubuerunt in partes p centenos & quinquagenos. Et acceptis quinque panibus, & duobus piscibus: intuens in cœlum, & fregit panes, & dedit discipulis suis vt ponerent ante eos: & duos pisces diuisit omnibus. Et mâducauerunt oes & saturati sunt. Et sustulerunt reliquias, fragmentorû 12. cophinos plenos: & de piscibus.	bat. Dies autem cœperat declinare. Et accedentes duodecim, dixerunt illi, Dimitte turbas, vt euntes in castella villasque quæ circa sunt, diuerant, & inueniant escas: quia hic in loco deserto sumus. Ait autê ad illos, Vos date illis mâducare. At illi dixerunt, Nô sunt nobis pl ⁹ quàm quinque panes, & duo pisces, nisi fortè nôs eamus, & emamus in omnem hanc turbam escas. Eran: autê fere viri quinque millia. Ait autem ad discipulos suos, Facite illos discumbere per cõiuia quinquagenos. Et ita fecerunt. Et discumbere fecerunt omnes. Accepit autem quinque panibus & duobus piscibus, respexit in cœlum, & benedixit illis: & fregit, & distribuit. Discipulis suis, vt ponerent ante turbas. Et manducauerunt oes: & saturati sunt. Et sublatû est	Dicit ei vnus ex discipulis eius, Andreas frater Simonis Petri. Est puer vnus hic qui habet quinque panes ordeaceos, & duos pisces: sed hæc quid sunt inter tantos? Dicit ergo Iesus, Facite homines discubere. Erat autem fœnû multum in loco. Discubuerunt ergo viri, numero quasi quinque millia. Accepit ergo Iesus panes: & cum gratias egisset, distribuit discubētibus, similiter & ex piscibus quantum volebant. Vt autê impleti sunt dixit discipulis suis, Colligite quæ superauerunt fragmenta, ne pereant. Colleguerunt ergo, & impleuerunt duodecim cophinos fragmentorû ex quinque panibus ordeaceis, quæ superauerunt his qui manducauerant. Illi ergo homines cum vidissent quod Iesus fecerat signum, dicebât, Quia hic est verè propheta qui venturus est in mundum. * 58.
		L 2 quod	

S. Mattheus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
piscibus, aspiciens in cælum benedixit, & fregit, & dedit discipulis panes, discipuli autem turbis Et manducauerunt omnes, & saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos fragmentorum plenos. Manducantium autem fuit numerus, quinque millia virorum, exceptis mulieribus & paruulis. * 58.	Erant autem qui manducauerunt quinque millia virorum, * 58.	quod superstitis, fragmento- rum duodecim. * 66.	

CA P. 58. Christus fugit regnum à multitudine sibi delatum, & super mare non ipse modo ambulat, sed Petrus etiam iussu illius, sanantur item multi à Christo.
Matth. 14. * 57. Mar. 6. * 57. Iohan. 6. * 57.

S. Mattheus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
E T statim iussit Iesus discipulos ascendere in nauiculam, & præcedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas. Et dimissa turba, ascendit in montem solus orare. Vespere autem facta solus erat ibi. nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus. erat enim contrarius ventus. Quarta autem vigilia noctis, venit ad eos ambulans super mare. Et videntes eum turbati sunt, dicentes, Quia phantasma est. Et præ timore clamauerunt. Statimque Iesus locutus est eis, dicens, Habete fiduciam: ego sum, nolite timere. Respondens autem Petrus:	E T statim coëgit discipulos suos ascendere nauim, vt præcederent eum trans fretum ad Bethsaidam: dum ipse dimisisset eos, abiit in montem orare. Et cum sero esset, erat nauis in medio mari, & ipse solus in terrioribus in remigando (erat enim ventus contrarius eis) & circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans super mare: & volebat præterire eos. At illi vt viderunt eum ambulantem super mare, putauerunt phantasma esse, & exclamauerunt. Omnes enim viderunt eum, & conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis, &		I esus ergo cum cognouisset, quia venturi essent vt raperent eum, & facerent eum regem, fugit iterum in montem ipse solus. Vt autem sero factum est, descenderunt discipuli eius ad mare. Et cum ascendissent nauim, venerunt trans mare in Ca-pharnaum. &

S. *Matthæus.*

Petrus dixit, Domine, situs es, iube me ad te venire super aquas. At ipse ait, Veni. Et descendens Petrus de nauicula, ambulabat super aquam vt veniret ad Iesum. Videns verò ventum validum, timuit: & cum cœpisset mergi, clamauit dicens, Domine, saluum me fac. Et continuo Iesus extendens manum, apprehendit eum: & ait illi, Modicæ fidei quare dubitasti? Et cum ascendissent in nauiculâ, cessauit ventus. Qui autem in nauiculæ rant, venerunt, & adorauerunt eum, dicentes, Verè filius Dei es. Et cū transfretassent, venerunt in Terrâ Genesar. Et cum cognouissent eum viri loci illius, miserunt in vniuersam regionem illam, & obtulerunt ei omnes malè habentes: & rogabant eum vt vel simbriâ vestimèti eius tangerent. Et quicūq; tetigerunt salui facti sunt. * 60.

S. *Marcus.*

& dixit eis, Confidite, ego sum: nolite timere. Et ascendit ad illos in nauim, & cessauit ventus. Et plus magis intra se stupebant. non enim intellexerunt de panibus. erat enim cor eorum obcæcatum. Et cū transfretassent, venerunt in terram Genesareth: & applicuerunt. Cumque egressi essent de naui, continuo cognouerunt eum: & percurrentes vniuersam regionem illam, cœperunt in grabatis eos qui se malè habebant circumferre, vbi audiebant eum esse. Et quocūque introibat in viros vel in villas aut ciuitates, in plateis ponebant infirmos, & deprecabantur eum vt vel simbriam vestimèti eius tangeret, & quotquot tangebant eum, salui fiebant. * 60.

S. *Lucas.*S. *Iohannes.*

& tenebræ iam factæ erant: & non venerat ad eos Iesus. Mare autem, vento magno flante, exurgebat. Cū remigassent ergo quasi stadia viginti quinque aut triginta, vident Iesum ambulantem super mare, & proximum nauiferi, & timuerunt. Ille autem dicit eis, Ego sum, nolite timere. Voluerunt ergo accipere eum in nauim & statim nauis fuit ad terram quam ibat. * 59.

CAP. 59. Christus de pane celesti apud Capharnaïas verba facit, & docet se esse panem vitæ, ac carnem suam cibū esse, quem oporteat manducare, & sanguinem suū potū, quem oporteat bibere. Quo illius sermone quidam discipulorum offensi cum deserunt. Apostoli autem cum eo permanent, quorum tamen unus diabolus perhibetur.

Iohan. Cap. 6. * 58. & Cap. 7.

S. Matthaus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

Altera die, turba quæ stabat trans mare, vidit quia nauicula alia non erat ibi nisi una, & quia non introisset cum discipulis suis Iesus in nauis, sed soli discipuli eius abissent: alie verò supuenerunt naues à Tyberia de iuxta locū ubi manducauerat panē, gratias agēte Dño. Cū ergo vidisset turba quia Iesus non esset ibi, neque discipuli eius, ascēderūt in nauiculas, & venerūt Capharnaū querētes Iesum. Et cū inuenisēt eū trans mare, dixerūt ei, Rabbi, quādo huc venisti? Respondit eis Iesus, & dixit, Amē, amē dico vobis, qui ritis me, non quia vidistis signa, sed quia māducastis ex panibus, & saturati estis. Operamini non cibū qui perit, sed qui permanet in vitā æternā, quæ Filius hominis dabit vobis. Hunc enim Pater signauit Deus. Dixerūt ergo ad eū, Quid faciemus vt operemur opera Dei? Respondit Iesus, & dixit eis, Hoc est opus Dei, vt credatis in eū quē misit ille. Dixerūt ergo ei, Quod ergo tu facis signū, vt videamus, & credamus tibi? quid operaris? Patres nostri māducauerūt māna in deserto, sicut scriptū est, Panē de cælo dedit eis māducare. Dixit ergo eis Iesus, Amē, amē dico vobis, non Moyses dedit vobis panē de cælo, sed Pater meus dedit vobis panē de cælo verū. Panis enim Deus est qui de cælo descēdit, & dat vitā mundo. Dixerūt ergo ad eū, Dñe, semper dabis nobis panē hūc. Dixit autē eis Iesus, Ego sum panis vitæ, qui venit ad me, non esuriet & qui credit in me, non sitiet vn-

S. Mattheus S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

quã: Sed dixi vobis, quia & vidistis me
& nõ creditis. Omne quod dat mihi Pa-
ter, ad me veniet: & eũ qui venit ad me,
nõ eiiciã foras. quia descēdi de cœlo, nõ
vt faciã volũtatẽ meã, sed volũtatẽ eius
q̄ misit me. Hęc est enĩ volũtas eius qui
misit me, Patris: vt omne qđ dedit mihi
nõ perdã ex eo, sed resuscitẽ illud in no-
uissimo die. Hęc est autẽ voluntas Patris
mei qui misit me: vt omnis q̄ videt filiũ,
& credit in eũ, habeat vitã eternã, & ego
resuscitabo eũ in nouissimo die. Mur-
murabãt ergo Iudæi de illo, quia dixit-
set, Ego sum panis q̄ de cœlo descēdi: &
dicebãt: Nõne hic est Iesus fili⁹ Ioseph,
cuius nos nouimus patrẽ & matrẽ? Quo-
modo ergo dicit hic: Quia de cœlo de-
scēdi? Respõdit ergo Iesus, & dixit eis,
Nolite murmurare inuicẽ: nemo potest
venire ad me, nisi Pater qui misit me, tra-
xerit eũ, & ego resuscitabo eũ in nouis-
simo die. Est scriptũ in Prophetis, Et ce-
rũt oēs docibiles Dei. Omnis qui audi-
uit à Patre, & didicit, venit ad me. Non
quia Patrem vidit quisq̄, nisi is qui est à
Deo: hic vidit Patrẽ. Amẽ, amẽ dico vo-
bis, qui credit in me, habet vitã eternã.
Ego sũ panis vitę. Patres vestri mãduca-
uerũt mãna in deserto: & mortui sunt.
Hic est panis de cœlo descēdẽs: vt si quis
ex ipso mãducauerit, nõ moriatur. Ego
sum panis viuus, qui de cœlo descēdi. Si
quis mãducauerit ex hoc pane, viuet in
eternũ. & panis quẽ ego dabo, caro mea
est p̄ mũdi vita. Litigabãt ergo Iudęi ad
inuicẽ, dicẽtes, Quomodo potest hic no-
bis carnẽ suã dare ad mãducãdũ? Dixit
ergo eis Iesus, Amẽ, amẽ dico vobis, nisi
mãducaueritis carnẽ Filij hoĩs, & biberi-
tis ei⁹ sanguinẽ, nõ habebitis vitã in vobis.
Qui mãducat meã carnẽ, & bibit meum

L 4

S. *Matthæus*S. *Marcus,*S. *Lucas.*S. *Iohannes.*

fanguinē, habet vitā eternā: & ego refu-
citabo eū ī nouissimo die. Caro enī mea
verē est cibus, & sanguis me⁹ verē est po-
tus. q̄ māducat meā carnē, & bibit meū
fanguinē, ī me manet, & ego ī illo. Sicut
milit me viuēs Pater, & ego viuo p̄pter
Patrē: & qui māducat me, & ipse viuet
p̄pter me. Hic est panis q̄ de c̄lo descē-
dit. Nō sicut māducauerūt patres vestri
māna: & mortui sunt. Qui māducat hūc
panē, viuet ī eternū. Hęc dixit ī synago-
ga docēs, ī Capharnaū. Multi ergo audi-
entes ex discipulis eius dixerūt, Durus
est hic sermo, & quis potest eū audire?
Sciēs aut̄ Ies⁹ apud semetipsum q̄a mur-
muraret de hoc discipuli ei⁹, dixit eis,
Hoc vos scādalizat? Si ergo videritis Fi-
liū hoīs ascēdētē vbi erat prius? Spirit⁹
est qui viuificat; caro nō prodest quicq̄,
verba q̄ ego locutus sum vobis, spiritus
& vita sunt. Sed sunt quidā ex vobis, qui
nō credūt. Sciebat enī ab initio Iesus qui
essent nō credētes, & qui traditurus es-
set eū. Et dicebat, Propterea dixi vobis,
quia nemo potest venire ad me, nisi fue-
rit ei datū à Patre meo. Ex hoc multi di-
scipulorū ei⁹ abierūt retrō: & iā nō cū il-
lo ambulabāt. Dixit ergo Iesus ad duo-
decī, Nūquid & vos vultis abire? Respō-
dit ergo ei Simō Petrus, Dñe, ad quē ibi-
mus? verba vitę eternę habes. & nos cre-
dimus & cognouimus, quia tu es Chri-
stus filius Dei. Respōdit eis Iesus, Nō-
ne ego vos duodecim elegi: & ex vobis
vnus diabolus est? Dicebat autem Iudā
Simōnis Iscariotem: hic enim erat tradi-
turus eū, cū esset vnus ex duodecim.
Post hęc ambulabat Iesus in Galileā,
nō enī volebat in Iudēā ambulare: quia
querēbant eum Iudei interficere. * 75.